

IZGRADNJA PRVOG PASTRVSKOG RIBOGOJILIŠTA U NR CRNOJ GORI

Unapređenju slatkovodnog ribarstva u salmonidskim vodama N. R. Crne Gore posle oslobođenja posvećena je osobita pažnja i za relativno kratko vrijeme uspješno su riješeni mnogi zadaci po tim pitanjima. Mora se naglasiti, da su to bili teški zadaci posebno za onaj kraj, u kome je prije rata ta grana privrede bila na vrlo niskom stepenu, a sam drugi svjetski rat uništio je do temelja i onih nekoliko primitivno izgrađenih objekata i uređaja, koji su imali za svrhu da unapređuju slatkovodno ribarstvo u otvorenim visinskim i nizinskim vodama — rijekama — i da te vode iskorišćuju za ribolov. Prije rata postojala su u Crnoj Gori samo dva mala pastrvska mrestilišta i to jedno na Vidrovanu kod Nikšića i drugo na Crnom jezeru kod Žabljaka. Rad tih mrestilišta bio je vrlo manjkav i neznatan uslijed nerazumijevanja onih koji su trebali da pastrvskim nasadom proizvedenim u tim mrestilištima nasađuju pastrvske vode barem u bližoj okolini. Odmah početkom rata prestao je i svaki rad u tim objektima, a kasnije su oni potpunoma uništeni i za proizvodnju pastrvskog nasada u bilo kom obliku sasvim onesposobljeni.

Vlada NRCG. odnosno Uprava za ribarstvo posle oslobođenja, pristupila je obnovi tih objekata kao i projektu izgradnje novih usporedno, sa donošenjem novih mjera i propisa potrebnih za zaštitu ribarstva u otvorenim vodama i načina iskorišćavanja tih voda u privredne i športske ribolovne svrhe. Ako se uzmu u obzir sve poteškoće, koje je trebalo u početnom radu savladati: osposobiti stručni kadar rukovo-

dećeg i radnog osoblja, usavršiti primitivni uređaj i alat za današnji moderni privredni i športski ribolov, zaštititi ribarstvo od ilegalnog ribolova i tamnjenja riba raznim nedozvoljenim sredstvima i t. d. onda se zaista može reći, da je od 1945. g. do danas učinjeno mnogo na unapređenju kako slatkovodnog tako i morskog ribarstva u NRCG koja je danas u FNRJ u tom pogledu na drugom mjestu. Svakako to su za sluge onih, kojima je povjerena Uprava za ribarstvo pri Savjetu za poljoprivredu i šumarstvo u Titogradu, a koji su svojim požrtvovanim i planskim radom stvorili osnovne uslove potrebne za razvoj i napredak ove vrlo važne privredne grane.

Dana u NRCG osposobljena su za rad dva pastrvska mrestilišta — na Vidrovanu i Crnom jezeru, dok će treće biti uskoro dovršeno na Morači kod Titograda. Sva ova mrestilišta imaju najpotrebniji uređaj za uzgoj embrionirane ikre odnosno mlađa, koji se mora nasađivati u otvorene salmonidske vode prije nego počne uzimati hranu, jer mrestilišta ne raspolažu sa uređajem za umjetno prihranjivanje i daljnji uzgoj mlađa.

Uprava za ribarstvo već duže vremena bavi se pitanjem izgradnje jednog većeg modernog pastrvskog ribogojilišta u kojem bi se uzgajala konzumna pastrva, eventualno polu- ili jednogodišnji nasad salmonida za nasađivanje otvorenih voda. Posle svestranog proučavanja toga pitanja, Uprava je u sporazumu sa SNO Cetinje odlučila, da takovo ribogojilište izgradi u Rijeci Crnojevića na vrelu istoimenog potoka. Novo ribogojilište imati će najmoder-

nija postrojenja i uređaje za umjetni uzgoj pastrva iz oplođene ikre do njezine spolne dozrelosti ili do konzumne ribe. Ribogojilišta će raspolagati sa potrebnim mrestilištem kapaciteta od oko 500.000 kom. ikre; sa dovoljnim brojem korita za prvo prihranjivanje mlađa; sa 20 betonskih bazena za uzgoj mlađa do šest mjeseci starosti, te sa 30 ribnjaka za daljni uzgoj pastrve do matične odnosno konzumne ribe. Prema broju i površini betonskih bazena i ribnjaka, godišnja proizvodnja konzumne pastrve uz proizvodnju matične ribe, kretati će se između 7.000 i 10.000 kg.

Krajem mjeseca oktobra izašla je na teren jedna komisija stručnjaka radi izbora mjesta, na kojem će se izgraditi ribogojilište. Mjesto je izabrano i napravljen raspored za podizanje pojedinih postrojenja tako, da se sa pripremnim radovima može odmah otpočeti, dok će detaljni nacrti objekta u najskorije vrijeme biti dovršeni.

Izabrani teren nije najpodesniji za tu svrhu, jer je pretežno kamenit, pa će se nasipi ribnjaka morati izgraditi iz betona i kamena što će svakako povećati troškove izgradnje. Međutim ostali i glavni uslovi za uspješan rad budućeg ribogojilišta su odlični. Voda koja će opskrbljivati ribogojilište imade stalnu i za pastrvu optimalnu toplinu kroz cijelu godinu što je od osobite važnosti za brzi rast ribe, a kako je vrelo u neposrednoj blizini ribogojilišta, to nema bojazni da će se voda i kod najveće vrućine zagrijavati. Prema prikupljenim podacima iz nekoliko posljednjih godina, najniži vodostaj Rijeke Crnojevića bio je oko 400 l. u sekundi, koja količina vode bi bila dovoljna da opskrbljuje sva postrojenja ribogojilišta. Međutim jedan dio vode iskorišćuje za svoj pogon novo podignuta električna centrala, koja iskorišćenu vodu ispušta u korito potoka previše nisko, pa se ta voda ne će moći direktno upotri-

jebiti za napajanje ribnjaka, a višak neće biti dovoljan da opskrbljuje ribogojilište naročito za vrijeme ljeta. Stoga će biti potrebno naći mogućnost, da se i voda upotrebljena za centralu iskoristi za napajanje ribnjaka. To pitanje riješiti će stručnjaci-graditelji bilo da podignu nivo vode u ispusnom kanalu centrale, bilo da postave jednu pumpu, koja će prebacivati vodu iz tog kanala u glavni dovodni kanal ribogojilišta.

Jedan od glavnih razloga, koji je bio odlučujući za izgradnju ribogojilišta u Rijeci Crnojevića jest riblja hrana. Poznato je, da se godišnje ulovi u Skadarskom jezeru uz ukljevu, šarana, jegulju i drugu konzumnu ribu, oko 15 do 25 vagona sitne divlje ribe, koja ne dolazi u obzir za ljudsku hranu. Sva ta riba, može se vodom dovući do neposredne blizine ribogojilišta i u svježem stanju upotrijebiti za ishranu pastrva i na taj način njezino bezvredno meso pretvoriti u prvoklasno pastrvsko. Troškovi ulova i prevoza do ribogojilišta ove prirodne i odlične riblje hrane biti će minimalni. Osim toga, u Rijeci Crnojevića postoji Industrija za preradu ribe, koja prerađuje i konzervira ribu ulovljenu u Skadarskom jezeru. Svakako ovom preradbom stvaraju se veće količine raznih otpadaka, koji će odlično poslužiti za ishranu pastrve bilo da se daju u svježem stanju, bilo da se prerađuju u riblje brašno čime se navedena industrija također bavi.

Sa ovakovim odličnim uslovima: dovoljnom količinom vode odgovarajuće za pastrvu, dovoljnom količinom prvoklasne riblje hrane, uspješan rad budućeg ribogojilišta u Rijeci Crnojevića je zagarantovan i siguran, pa rukovodiocima, koji će biti zaduženi da podignu ovaj moderan i prvi objekt te vrste u NRCG i da dalje rukovode sa njim, želimo najbolji uspjeh.

P. K.